

Miljömärkningsprogram för fiskeriprodukter

Jordbruksdepartementet

2006-06-08

Dokumentbeteckning

KOM (2005) 275 slutlig

Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. - Inledning till en debatt om en gemenskapsmodell för miljömärkningsprogram för fiskeriprodukter

Sammanfattning

Kommissionen initierar med detta meddelande en debatt kring miljömärkning av fiskeriprodukter. Miljömärkning är på väg att bli en viktig företeelse på gemenskapens marknad för fiskeriprodukter. Marknaden, bl.a. grossister och stormarknader har visat ett allt större intresse för miljömärkta livsmedel. En viktig fråga är i hur hög grad frivilliga miljömärkningsprogram skall tillämpas. Kommissionen lägger i sitt meddelande fram tre möjliga alternativ för det fortsatta arbetet med miljömärkning av fiskeriprodukter.

Sverige är positiv till kommissionen förslag, dvs. alternativ tre som innebär minimikrav för frivilliga miljömärkningsprogram.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Målet för den reformerade gemensamma fiskeripolitiken som antogs 2002, är att "säkerställa att levande akvatiska resurser utnyttjas på ett hållbart sätt i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende". För att genomföra reformen av den gemensamma fiskeripolitiken krävs det att man diskuterar upprättandet av program för miljömärkning som ett sätt att integrera miljöskyddet i fiskerisektorn. Den senaste tidens utveckling av allt fler miljömärkta produkter innebär att det uppstår frågor om politiken för

konkurrens, handel och konsumentskydd. Att utnyttja de tänkbara vinsterna med en trovärdig märkning för fiskeriprodukter kan avsevärt bidra till att integrera miljöhänsyn i fiskesektorn.

2005/06:FPM100

Kommissionen lägger i sitt meddelande fram tre möjliga alternativ för det fortsatta arbetet med miljömärkning av fiskeriprodukter. Alternativ ett innebär att inga åtgärder vidtas. Det betyder att miljömärkningsprogrammen får fortsätta att utvecklas fritt på marknaden utan inblandning av myndigheter. Alternativ två innebär att ett enda gemenskapssystem för miljömärkning av fiskprodukter införs. Alternativ tre innebär att minimikrav för frivilliga miljömärkningsprogram införs. Det betyder att märkningssystemet kan utvecklas fritt genom offentliga och/eller privata initiativ så länge de uppfyller minimikraven. Kommissionen preciserar i sitt meddelade följande fem minimikrav:

Kriterierna bör vara konkreta, objektiva och verifieringsbara samt att de om möjligt skall baseras på internationella standarder.

Certifieringsprocessen skall granskas av oberoende utvärderare och omfatta hela kedjan (från fångst till konsument). Full spårbarhet måste gälla.

Programmen får inte utestänga produkter från certifieringsprocessen. De får inte heller göra skillnad mellan inhemska och importerade produkter.

Miljömärkningsprogrammen ska kontrolleras för att kunna garantera att det klarar minimikraven, att certifieringen är tillfredställande och att informationen till konsumenten är korrekt.

Det måste lämnas korrekt information till konsumenten. Det är mycket viktigt att konsumenten vet vad ett miljömärkningsprogram står för.

Kommissionen anser att den bästa lösningen för närvarande är den som beskrivs som alternativ tre. Den lösningen erbjuder tillräcklig flexibilitet och är ekonomiskt rimlig. Alternativ tre skulle möjliggöra lämpliga insatser för att förbättra den ekologiska hållbarheten samtidigt som den tillåter en stegvis utveckling av miljömärkningsprogram. Den skulle också uppfylla konsumentskyddskraven.

Som uppföljning till debatten om meddelandet kommer kommissionen eventuellt att lägga fram lämpliga förslag till lagstiftning.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

I Sverige gäller EU-regelverket för ekologiska livsmedel och ekologisk jordbruk. Där ingår dock inte fiskeriprodukter.

Däremot har KRAV utvecklat ett frivilligt miljömärkningsprogram för vildfångad fisk som blev klart och började användas på den svenska marknaden under 2004. På den svenska marknaden finns också fisk märkt inom MSC-programmet (Marine Stewardship Council). MSC bildades 1997 gemensamt av Unilever och WWF, men arbetar nu självständigt som privat organisation. MSC syftar till att garantera att fiskprodukten kommer från ett hållbart förvaltat fiskbestånd som inte är överfiskat. KRAV är en medlemsägd ekonomisk förening vars syfte är att tillhandahålla en trovärdig märkning och en effektiv kontroll av ekologisk produktion.

MSC- och KRAV-märkningen skiljer sig i viss mån åt. Den viktigaste skillnaden är att MSC är en internationell märkning medan KRAV är en nationell märkning framtagen i samarbete med en rad organisationer främst inom fiskeområdet. KRAV:s märkning hela kedjan från primärproduktion till förädling medan MSC-märkningen är inriktad på uthålliga fiskbestånd och fiskemetoder.

1.3 Budgetära konsekvenser

Meddelandet innebär att man skall initiera en debatt och några budgetära konsekvenser kan därför inte förutses i nuläget. Kommissionens olika alternativ kan dock initialt föranleda vissa kostnader för de företag och producenter som ansluter sig till programmen i form av medlemsavgift och dylikt i organisationer som KRAV etc.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sverige välkomnar kommissionens initiativ till debatt. Det är angeläget att det finns miljömärkta fiskeriprodukter för konsumenter att tillgå på marknaden.

När det gäller i hur hög grad frivilliga miljömärkningsprogram ska omfattas av regler för att värna om konsumentens intresse ställer sig Sverige positiv till alternativ tre, dvs. minimikrav för frivilliga miljömärkningsprogram.

Sverige anser att principer och riktlinjer för att miljömärka livsmedel och fiskeriprodukter bör vara så likartade och enhetliga som möjligt inom EU. Utarbetandet av riktlinjer bör stämmas av mot såväl det arbete som pågår med att ta fram ett nytt regelverk för ekologiska livsmedel och ekologisk jordbruk som det arbete som pågår inom FAO. Konsumenten bör vidare

informeras tydligt om vad märkningen innebär. De kriterier som används bör också vara objektiva och mätbara.

2005/06:FPM100

Spårbarhet och dokumentation är viktigt för att säkerställa att fisk- eller skaldjursprodukterna verkligen är fångade legalt. Spårbarhet måste finnas i hela kedjan – från fångst till konsument – annars mister märkningen sin funktion.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända ännu. Dock presenterade kommissionen sina tankar om att införa ett miljömärkningsprogram för fiskeriprodukter i rådsarbetsgruppen för intern och extern fiskeripolitik i oktober 2005. Medlemsstaterna gav då ett starkt stöd till att införa någon form av program.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Kommissionen uppmanar rådet, Europaparlamentet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att diskutera de frågor som behandlas i meddelandet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Flertalet av remissinstanserna är positiva till meddelandet och alternativ tre som innebär minimikrav för frivilliga miljömärkningsprogram.

Fiskeriverket (FiV), *Livsmedelsverket (SLV)*, *Naturvårdsverket (SNV)*, *KRAV* och *Fiskbranschens riksförbund (FR)* påtalar trovärdighet, tydlighet och kommunikation som tre viktiga aspekter i ett miljömärkningsprogram. *Västra Götalandsregionen* menar också att mängden utkastad fisk måste minska drastiskt för att ett miljömärkningsprogram skall bli trovärdigt. *SLI* och *Svenska Naturskyddsföreningen (SNF)* anser att grundproblemet med ett miljömärkningsprogram av den här typen är att resursbasen inte ägs av någon. *Länsstyrelsen i Skåne* och *SLV* påtalar att miljögifter och andra hälsofarliga ämnen i fisk måste beaktas vid märkning så att fisk som inte är lämplig att konsumera blir miljömärkt. Bland flera remissinstanser menar *SNV* och *Livsmedelsekonomiska institutet (SLI)* att en adekvat kontroll, oberoende certifiering samt ackreditering är mycket viktig. Vidare påtalar *Coop* och *KRAV* att fördel bör dras av tidigare svenska erfarenheter av miljömärkning. Slutligen anser *KRAV* och *Sveriges fiskares riksförbund (SFR)* att märkningen integreras och samordnas med det regelverk som gäller för det ekologiska jordbruket.

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Frågan kommer att tas upp i förvaltningskommittén för fiskeriprodukter under våren 2006. Som uppföljning till debatten om meddelandet kommer kommissionen eventuellt att lägga fram lämpliga förslag till lagstiftning.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 37 i fördraget. Beslut fattas med kvalificerad majoritet.

3.3 Fackuttryck/termer

Exempel på kriterie kan vara vilka fiskeredskap som t.ex. får användas till specifika fisken.

Exempel på riktlinje kan vara hur kontrollen av programmen skall genomföras.

Exempel på princip kan vara att fisket skall minimera de negativa effekterna på omgivande vattenmiljö.